

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ

ਚੇਪੜਾ, ਜੇ.ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ

ਸਰਦਾਰ ਸੰਪੂਰਨ ਸਿੰਘ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਨਿਊ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ, -ਉੱਤਰਦਾਤਾ

1954 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੰਬਰ 78 ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ,

ਡਿਸਪਲੇਸਡ ਪਰਸਨਜ਼ (ਕਰਜ਼ ਐਡਜਸਟਮੈਂਟ) ਐਕਟ (1951 ਦਾ LXX)-ਧਾਰਾ 12(2)-ਅਧੀਨ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ-ਸੰਪੱਤੀਆਂ ਦੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਛੁਪਾਉਣ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ-ਕੀ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ- ਅਜਿਹੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ, ਕੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਧਾਰਾ 12(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ -ਧਾਰਾ 42- ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਮੌਤ-ਉਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ-— ਅਪੀਲ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਭਾਵੇਂ ਬੰਦ ਹੋਵੇ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਉਠਾਈ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਧਾਰਾ 12 ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਕਾਫੀ ਪਾਲਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਲੈਣਦਾਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਰਿਣਦਾਤਾ ਆਪਣੀ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਲਈ ਦੇਸ਼ੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਣਦਾਰ ਦਾ ਖਾਸ ਇਰਾਦਾ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਹ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਲਈ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਭੁੱਲ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨਾ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ *ਡਿਸਪਲੇਸਡ ਪਰਸਨਜ਼ (ਕਰਜ਼ ਐਡਜਸਟਮੈਂਟ) ਐਕਟ*, 1951 ਦੀ ਧਾਰਾ 42, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਜੋਂ ਅਰਜ਼ੀ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਪ੍ਰਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਧਿਰ ਜੋ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਜਸਮੇਰ ਸਿੰਘ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਜਲੰਧਰ, ਮਿਤੀ 14 ਜਨਵਰੀ, 1954 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ, 1951 ਦੇ ਐਕਟ LXX ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ, ਸ. ਸੰਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

(1951 ਦੇ ਐਕਟ LXX ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ।)

ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ: ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਲਈ।

ਐਚ.ਐਸ. ਗੁਜਰਾਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਐਚ.ਐਲ. ਸਿੱਬਲ, ਐਸ.ਐਲ. ਪੁਰੀ, ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਐਨ.ਐਸ. ਕੀਰ ਅਤੇ ਵਾਈ.ਪੀ. ਗਾਂਧੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਫੈਸਲਾ

ਚੇਪਰਾ, ਜੇ.-ਇਹ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਕਰਜ਼ਾ ਸਮਾਯੋਜਨ) ਐਕਟ (1951 ਦੇ ਨੰਬਰ LXX) ਦੇ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਹੈ- ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸੰਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਰਕਮ ਅਤੇ ਸੋਲਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਦਰਖਾਸਤ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਅਨੁਸੂਚੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸਮਾਯੋਜਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ:-

- (i) ਇੱਕ ਅਨੁਸੂਚੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਸਾਰੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਵੇਰਵੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਲੈਣਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਪਤੇ ਦੇ ਨਾਲ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਵਾਜਬ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਲਗਨ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ;
- (ii) ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਅਨੁਸੂਚੀ, ਚੱਲ ਅਤੇ ਅਚੱਲ ਦੇਵੇਂ (ਉਸ ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਦਾਅਵਿਆਂ ਸਮੇਤ) ਜੋ ਕਿ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, 1908, (1908 ਦਾ ਐਕਟ V) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 31 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੁਰਕੀ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਇਸਦੇ ਮੁੱਲਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਸਥਾਨਾਂ ਦਾ ਵਿਵਰਣ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ;
- (iii) ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਅਨੁਸੂਚੀ, ਚੱਲ ਅਤੇ ਅਚੱਲ ਦੇਵੇਂ (ਉਸ ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਦਾਅਵਿਆਂ ਸਮੇਤ) ਜੋ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਆਈਟਮ (ii) ਅਧੀਨ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ
- (iv) ਉਸਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਅਨੁਸੂਚੀ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀ (ਦਾਅਵੇ) ਐਕਟ, 1950 (1950 ਦਾ XLIV) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟਰੀਕਰਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਾਅਵਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 6 ਇਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਮਿਤੀ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 8 ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 12 ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ-

"(1) ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਲੈਣਦਾਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਕਾਫੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਉਠਾਈ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਧਾਰਾ 12 ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਕਾਫੀ ਪਾਲਣਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਲਈ ਲੈਣਦਾਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਲੋੜ ਹੈ ਬਿਆਨ ਕਰੇ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਲਈ ਦੇਸ਼ੀ ਸੀ, ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦਾ ਖਾਸ ਇਰਾਦਾ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਲਈ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਭੁੱਲ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦਰਖਾਸਤ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨਾ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦੋ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਇਹ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਜੁਬਾਨੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ, ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਹੋਰ ਲੋੜਾਂ ਵੀ ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਫਿਰ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਭੁੱਲ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਜੁੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਫਿਰ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਵਾਧੂ ਮੁੱਦਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ:-

"ਕੀ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਤੇ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ? ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ?"

ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 6 ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੰਘ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਕਿ ਕੁਝ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਛੱਡਣਾ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਧਾਰਾ 12 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ।

ਅਧੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਐਚ.ਐਸ. ਗੁਜਰਾਲ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 12(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਪ ਧਾਰਾ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੇ ਛੁਪਾਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਕੁਝ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਸਨ, ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ। ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਭੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਧਾਰਾ ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਾਲਣਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਜੁਰਮਾਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਤੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਭੁੱਲ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੀ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸਲਈ, ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਮੁੱਦਾ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਤੱਥ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਬੂਤ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ. . ਮੈਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਉਠਾਈ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਧਾਰਾ 12 ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀ ਪਾਲਣਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਲਈ ਲੈਣਦਾਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਲੋੜ ਹੈ ਬਿਆਨ ਕਰੇ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਲਈ ਦੇਸ਼ੀ ਸੀ, ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦਾ ਖਾਸ ਇਰਾਦਾ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਹ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਲਈ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਭੁੱਲ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦਰਖਾਸਤ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦੋ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਇਹ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਜੁਬਾਨੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ, ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਹੋਰ ਲੋੜਾਂ ਵੀ ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਫਿਰ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਭੁੱਲ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰਾਲ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹਮਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਸੀ। ਇਹ

ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਅਸਟਮੀ ਅਤੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬੈਰਿਸਟਰ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ, ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਹ ਪੱਛਮੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ। ਇਸਦੇ ਲਈ ਉਸਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ 6,33,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਹ ਕਰਜ਼ਾ ਜੋ ਹੁਣ ਉਸ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਲ 3 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਹੈ, ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਾਅਵਾ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਜਿਸ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਇਹ ਸੋਚਣ ਲਈ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਝਗੜੇ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਉੱਚ ਦਰਜਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਇੱਕ ਟਾਂਗਾ, ਇੱਕ ਘੋੜਾ, ਫਰਨੀਚਰ, ਕਿਤਾਬਾਂ, ਕੁਝ ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਿੱਚ ਛੇਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸੀਮਤ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਹਨ। ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਖੁਦ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡੇ ਗਏ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕੁਝ ਲਿਮਟਿਡ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸ਼ੇਅਰ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਕੁਝ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਨੂੰ ਨਿਊ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦਾ ਧਾਰਕ ਹੈ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਹਿੱਸਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਟੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਮਕਾਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸੈਂਟਰਲ ਕੇ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕ ਕੋਲ 25,000 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਬੈਂਕ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਘੋੜੀ, ਇੱਕ ਬੇਲੋੜਾ ਟਾਂਗਾ, ਘਟੀਆ ਫਰਨੀਚਰ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕਿਤਾਬਾਂ ਹਨ, ਸਭ ਕੁਝ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਉਸਨੇ ਅਣਜਾਣਪੁਣੇ ਅਤੇ ਸਹੀ ਸਲਾਹ ਦੀ ਘਾਟ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕਰਨਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਕੋਈ ਵੀ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਬਿਆਨ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਦਾਇਰ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਇਸ ਮਾਮੂਲੀ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਲੈਣਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 47 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਨੂੰ ਛੇਟ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੇ, ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੱਥੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਭੁੱਲ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਸਾਬਤ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਧਾਰਾ 12 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੰ. 7 ਅਤੇ 16 ਦੀ ਤਰਫੋਂ, ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬੇਲੋੜੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਲਈ

ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਉਲਝਾਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਹਟਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਕਾਪੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਜੋਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਵਕੀਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਸਨ ਅਤੇ ਮੰਨਣਯੋਗ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੈਣਦਾਰ ਹਨ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ *ਪ੍ਰੋ ਫਾਰਮਾ* ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਹੋਣ।

11 ਮਈ 1954 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੰਬਿਤ ਪਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ 7 ਫਰਵਰੀ, 1956 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਪੁਰੀ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅਪੀਲ ਰੱਦ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ-

“ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹੀ ਅਪੀਲ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਪੀਲ ਦੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਜੋਂ ਉਲਝਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਸੁਣਵਾਈ ਵੇਲੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਭਵਿੱਖੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ।”

ਧਾਰਾ ਕਿਸੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਜੋਂ ਅਰਜ਼ੀ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਧਿਰ ਜੋ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਟਾਲ-ਮਟੋਲ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ 19 ਨਵੰਬਰ, 1957 ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮਕੁੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਕ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ